

Artūrs Portnovs
Par Ļaudonas pagasta attīstību un pagasta pārvaldes darbību
(Vīzija, misija un vērtības)

Ļaudonas pagasts, kas ir mana dzimtā vieta, no kuras esmu cēlies, vienmēr ir bijis par pamatu visā manā līdzšinējā dzīvē un profesionālajā karjerā, tādēļ ir ļoti viegli noformulēt savu redzējumu par tā attīstību nākotnē. Pateicoties bērnībā un jaunībā iegūtajām zināšanām, izaicinājumiem un galu galā emocijām, kas gūtas, uzaugot tieši Ļaudonā, uzskatu, ka esmu kļuvis par loģiski domājošu, spriestspējīgu, gudru, patriotisku un pozitīvu ģimenes cilvēku ar lielām darba spējām. Tieši šīs vērtības manī ir ielikusi Ļaudona, šeit plecu pie pleca dzīvojošie cilvēki, pedagogi, amatpersonas un citi vairāk pieredzējušie pagasta iedzīvotāji. Tādēļ pagastā un tā pārvaldes darbībā skaidri redzu jautājumus, kuri ir aktuāli gan pašiem ļaudoniešiem, gan viesiem, kas ar interesi ieradīsies mūs apciemot.

Ļaudona ir ļoti skaista: te ir svaiga gaisa un spēcīgas enerģijas pilni meži. Mums visapkārt ir ūdens – ezeri, skaistā Aiviekste un citas upes. Mums ir sili un pilskalni, Aiviekstes palienes dabas parks. Mūs ieskauj divi pārliecinoši lielākie no četriem Latvijas dabas rezervātiem ar mežiem, purviem, specifiskām un retām putnu sugām, ar mitrājiem raksturīgām augu sugām un biotopiem.

Ļaudonā ir visplašākais pašvaldības sniegto pakalpojumu spektrs – nevienā no 14 novada pagastiem nav tik daudz pašvaldības iestāžu. Mums ir vidusskola, pirmsskolas izglītības iestāde „Brīnumdārzs”, jauniešu centrs, pansionāts, bibliotēka, kultūras nams, pagasta pārvalde. Lielākais darba devējs Ļaudonas pagastā ir pašvaldība. Tikko ir izveidota īpašumu uzturēšanas nodaļa, kurā jāpārstrukturizē līdzšinējais darbs faktiski visiem pašvaldības iestādēs strādājošajiem. Ir jāsakārto pašvaldības dzīvojamais fonds.

Ņemot vērā visu iepriekš minēto, Ļaudonai ir ļoti liels potenciāls kļūt par vietu, kur atgriežas aizbraukušie, veidojas un dzīvo laimīgas ģimenes, strādā enerģiski un veseli darba cilvēki, brauc ciemiņi un viesi, priecājas bērni un lepojas paaudžu paaudzēs.

Ja kļūšu pārvaldes vadītāju, par vienu no saviem galvenajiem uzdevumiem uzskatīšu mērķi attīstīt komunikāciju un radīt atgriezenisko saiti starp pagastā dzīvojošajiem un pagasta pārvaldi, kā arī attīstīt saziņu starp pagasta iedzīvotājiem. Plānosim iedzīvotāju (arī uzņēmēju) aptaujas, lai noskaidrotu viņu esošās un potenciālās problēmas, kā arī ieteikumus pagasta pārvaldei. Plānoju izveidot nosacītu Ļaudonas “CV Online”, kurā katram būs iespēja sevi piedāvāt pagasta darba tirgū. Maksimāli jāizmanto vietējo uzņēmēju, zemnieku, kā arī piemājas saimniecību sniegtie pakalpojumi un saražotā produkcija, piemēram, sniega tīrīšana, dažādi ceļu un ielu uzturēšanas darbi, vietējo dārzeņu, augļu un ogu piegāde pagasta apvienotajai virtuvei, medikamenti pansionātam vietējā aptiekā. Vēlos uzrunāt cilvēkus, aktivizēt un iedrošināt viņus, jo tā ir iespēja Ļaudonas iedzīvotājiem gūt papildu ienākumus. Šajā jomā ir iespējamās dažādas domubiedru grupas, iedzīvotāju sanāksmes, tikšanās un “prāta vētras”, gan tiekoties fiziski (piemēram, jaunizremontētajā kultūras namā), gan radot virtuālas vietnes internetā, kur katrs var izteikties: ierosināt kādu ideju vai piedāvāt savu redzējumu. Domāju, ka, uzlabojot informācijas apriti pagastā, ieguvēji būtu pilnīgi visi – mēs iegūtu informāciju par Ļaudonā pieejamiem resursiem, tos izmantotu un sildītu paši savu ekonomiku.

Ģimenes ir pagasta fundamenti un bērni tajās ir mūsu sabiedrības spogulis - kā audzināsim un ko parādīsim mūsu bērniem, tāda būs mūsu nākotne. Un tas sevī ietver arī moderna bērnudārza un mūsdienīgas skolas uzturēšanu un attīstīšanu, rotaļu un atpūtas, kā arī sporta laukumu izveidi, uzturēšanu. Domājot par brīvā laika pavadīšanu, ir jā rūpējas par bērnu, jauniešu (un arī pieaugušo) nodarbinātību dažādās aktivitātēs, attīstot radošumu un interesi. Jāatbalsta un jāattīsta bērnu un jauniešu interešu centrs “ACS”, kā arī jārada citi interešu centri vai grupas, vadoties pēc nepieciešamības un vajadzībām. Dažādām vecuma grupām ir jāatrod pieeja, lai runātu un iemācītu atbildību, kāda jābūt savā dzīvē dažādās jomās. Bērniem būtu nepieciešamas dažādas lekcijas ar iespējām satikt sabiedrībā zināmus viedokļu līderus (tāpēc jāveic monitorings, lai noskaidrotu, kuri cilvēki jauniešiem tagad ir populāri, kādām personībām viņi seko). Šādu tikšanos mērķis būtu - jau bērnībā un jaunībā likt saprast patriotisma svarīgumu, paša atbildību pret sevi, citiem, pret vidi, veselīga uztura un dzīves veida svarīgumu. Tāpat bērniem jau pietiekami agri ir jānodrošina iespēja izprast

pieaugušo cilvēku dzīvi – jāļauj viņiem iepazīt dažādas profesijas (gan pagastā un novadā, gan valstī un pasaulē vajadzīgās), lai jaunieši jau laikus var domāt par savu un savas valsts nākotni, karjeras izveidi. Jau iepriekš minētajā Ļaudonas "CV Online" būtu iespēja arī apzināt visus bērnus, kas būtu pa vasarām gatavi iepazīt dažādas profesijas, iesaistoties palīgdarbos un tādējādi rodot iespēju ne tikai iegūt pirmo pieredzi, bet arī nopelnīt papildu naudiņu. Kā vienu no saviem uzdevumiem esmu izvirzījis aicināt pagasta uzņēmējus un komersantus iesaistīties Nodarbinātības valsts aģentūras organizētajos pasākumos, lai skolēniem tiktu sagādāta iespēja strādāt un pelnīt pēc iespējas daudzveidīgākos darbos: ne tikai ogu un sēņu lasīšanā.

Pagasta dvēsele vienmēr ir bijusi mūsu skaistā un lielā skola. Jau ir iesniegts skolas siltināšanas projekts, un reāli būvdarbi var sākties šī mācību gada beigās. Realizējot skolas energoefektivitātes projektu šobrīd plānotajā apjomā, būs atrisinātas galvenās problēmas, kas saistītas ar ēkas uzturēšanu, - jumta segums, iekšējie elektrotīkli, ūdensapgāde, siltumapgāde. Vēl būs atlikuši dažādi darbiņi, piemēram, kosmētiskie remontu mācību klasēs, un ar tiem pagasta pārvalde plānos pakāpeniski tikt galā. Meklēsim lielākas investīcijas skolas stadiona renovācijai. Tas uzreiz varētu arī nebūt lielais stadions, bet iesākumam pietiktu ar mazo sporta laukumu. Galvenais - drošu un mūsdienīgu. Un ar šādu skolas infrastruktūru mēs spētu piesaistīt arī finanses, ko ieguldītu dažādu sporta nometņu rīkotāji vasaras brīvlaikā un skolēnu brīvdienās. Uzskatu, ka par Ļaudonas sniegtajām iespējām interesēsies ne tikai Latvijas, bet arī citu valstu pārstāvji.

Arvien vairāk uztrauc skolēnu skaits, jo īpaši vidusskolā. Visticamāk 10. – 12. klašu likteni lems MK noteikumi par skolēnu minimālo skaitu klasēs. Tāpēc mums būtu jā rūpējas par šī skaita palielināšanu. Esmu iepazinies ar informāciju un secinājis, ka Ļaudonas skolā ir liels skolēnu īpatsvars no citiem novadiem. Un, tā kā šos skolēnus piesaista skolas piedāvājums, kas sevī ietver gan izglītības kvalitāti, gan arī sociālās garantijas, ko nodrošina pašvaldība katram Madonas novada skolēnam (brīvpusdienas, transporta nodrošinājums vai 100% transporta izdevumu kompensācija), tad šī prakse būtu jāturpina. Pagastam tas nerada nekādus izdevumus, un ieguvējs ir tieši Madonas novads. Turklāt ir darbs pedagogiem. Un, jo vairāk cilvēku nākotnē sevi saistīs ar Ļaudonu, jo labāk.

Ļaudonā ir ļoti skaists izremontēts skolas internāts ar iespējām paplašināties, kas nākotnē būtu jāmodernizē maksimāli to pietuvinot tiem apstākļiem kādi ir mājās, ģimenēs, nosaucot to par piem., skolēnu viesnīcu. Domājams, ka nākotnē šādi izveidota vieta būtu pilnīgi iespējama un pieprasīta un to būtu iespējams izmantot arī vasaras mēnešos un skolēnu brīvlaikā, lai izmitinātu dažādus interesentus, kas vēlas savas nometnes rīkot ārpus pilsētas kādas – gan sporta, gan mākslas un vēl cita novirziena nometnes (skolas virtuve strādā cauru gadu un nodrošinātu šādām nometnēm ēdināšanas pakalpojumus).

Domājot par pagasta pamatvērtību - iedzīvotājiem, uzskatu, ka ar pašvaldības rīcībā esošajiem līdzekļiem jāatbalsta visi tie, kas vēlas kaut ko darīt, - sportisti, talantīgi jaunie mūziķi u.c. (transporta atbalsts, finansiāls atbalsts daļībai profesionālās izaugsmes nometnēs), jaunie uzņēmēji (telpas, informācija) u.c.

Liela problēma šobrīd ir brīvā laika aktivitātes cilvēkiem spēka gados. Ir jārada pārskatāma un viegli saprotama programma, kurā katrs var atrast sev interesējošas nodarbes. Izstrādājot sporta zāles pieejamības plānu ar dažādām aktivitātēm (volejbols, basketbols, futbols, teniss, šahs, galda badmintons, novuss, skriešanas treniņi, vingrošana, trenažieri, slēpošana, orientēšanās utt.), kā arī citās jomās piedāvājot cilvēkiem brīvā laika aizpildīšanu ar kopīgiem pasākumiem, ļaudoniešiem būtu iespējas dzīvot vispusīgāk. Lai to varētu realizēt, būtu jāapzina visi mūsu iedzīvotāji, viņu intereses, jātiekas ar viņiem, jāievāc ziņas, kā vislabāk cilvēkus informēt par aktualitātēm, un kopīgi jāveido šīs programmas.

Par vienu no savām prioritātēm redzu mērķi uzlabot un turpināt celt iedzīvotāju labklājību. Pagasts nav tik liels, lai nespētu rast individuālu pieeju palīdzībā vai uzklaušanās katram, kam tāda nepieciešama. Regulāras tikšanās ar iedzīvotājiem, lai viņus iepazītu un uzklaušītu, pieņemtu ierosinājumus, būtu pats par sevi saprotams darbs. Pagasta pārvaldei ir jābūt kā jumtam iedzīvotājiem - kā drošai, uzticamai un spēcīgai aizmugurei. Ļoti svarīga ir cilvēku pamatvajadzību nodrošināšana, tāpēc jo īpaši jā rūpējas par iedzīvotāju drošību gan viņu mājās un sētās, gan par kārtību pagastā

kopumā. Kopā ar pagasta inspektoru izstrādājot šīs drošības un kārtības pārdomātu redzējumu, mēs Ļaudonu padarītu par draudzīgu un atvērtu pagastu. Tāpat cilvēkiem būtu jānodrošina iespēja droši pārvietoties gan pa pagasta iekšējiem ceļiem, gan dodoties ārpus tā. Gājēju ietves Brīvības ielā rekonstrukcija un jaunbūve būtu ilgtermiņa projekts ar īstenošanu vairākos posmos. Arī uz citām ielām trotuāri un ietves būtu jāatjauno vai jārada jaunas. Un, protams, jāturpina uzsāktā akcija – cīņa par valsts ceļa asfaltēšanu, lai piesaistītu (nerunājot par atbaidīšanu ar zemes ceļu) viesus, tūristus un ļautu biežāk apciemot savējos tiem, kas vairs Ļaudonā nedzīvo, - iespējams, radītu viņiem vēlēšanos atgriezties pavisam. Un kopumā regulāri jāapseko pašvaldības ceļi, novēršot problēmas un/vai uzlabojot tos. Ļoti svarīgi arī domāt par pastaigu ceļu un velomaršrutu izveidi, jo tas ļaus būt aktīviem un kustībā gan vietējiem iedzīvotājiem, gan piesaistīs svaiga gaisa tīkotājus no citurienes. Mūsu brīnišķīgā daba, plašie lauki un skaistie meži dod mums šādu iespēju. Ziemā tieši tāpat jādomā par slēpošanas trasēm, kas būtu noderīgas arī skolai.

Ļaudonieši patlaban ir pietiekami aktīvi, darbojas arī zemessardzē, un tas noteikti būtu jāatbalsta, motivējot cilvēkus iesaistīties šajā struktūrā.

Ļoti svarīgi ir novērtēt un saglabāt (arī paplašināt) mums esošās priekšrocības – pašiem savs ģimenes ārsts un aptieka. Sadarbojoties ar minētajām iestādēm un uzklusot iedzīvotājus, radīsim iespēju, lai arī akūtas nepieciešamības gadījumā šie speciālisti būtu pieejami. Aktīvi satrādāšu, lai Ļaudonā atkal strādātu zobārsts un pagasta iedzīvotājiem regulāri būtu pieejami stomatoloģijas pakalpojumi.

Viena no Ļaudonas galvenajām bagātībām ir skaistā daba un svaigais gaiss. Svarīgi saglabāt mūsu pagasta estētisko vērtību, tāpēc vajadzīga rūpīga teritorijas kopšana, pļaušana un citu uzturēšanas darbu veikšana (protams, nosakot primārās zonas un darbus). Šajā jomā varēsim paveikt ļoti daudz, kopīgā darbā iesaistot iedzīvotājus un mudinot viņus sakopt gan savas teritorijas, gan pagastu kopumā.

Ļaudonā, tāpat kā daudzos citos pagastos, būtu jārūpējas par dzīves vietas pieejamību cilvēkiem, kas izvēlas apmesties mūsu pagastā. Ir zināms, ka daudzi dzīvokļi (arī mājas) ir tukši. Komunicējot ar to īpašniekiem, jārod iespējas tiem būt izīrētiem vai pārdodamiem potenciāliem gribētājiem. Liela problēma šajos dzīvokļos ir apkure, kurai arī būtu jārod risinājums (kopējā apkure u.c.). Ir jāpabeidz pagasta ūdenssaimniecības sakārtošana abos upes krastos, jo īpaši labajā Aiviekstes krastā.

Iedzīvotāju sāpe daudzu gadu garumā ir grausti pagasta centrā (tajā skaitā vecās skolas ēka). Strādāsīm ar šo ēku īpašniekiem (visam ir īpašnieki) un meklēsīm iespējas šo problēmu risināt. Dažas no šīm ēkām var glābt. Jo īpaši to gribētos attiecināt uz veco skolu. Diskusijās un pārrunās jāmeklē kādas dzīvotspējīgas idejas, kā šo ēku piepildīt, ja to renovētu (šādu iespēju var realizēt ar projektiem, privātām investīcijām u.tml.). Ēkas atjaunošana nav un nevar būt pašmērķis: ir jābūt skaidrai vīzijai, kā to piepildīt, apdzīvot. Līdzīga situācija ir arī ar ēkām, kas atrodas Sāvienā, un liela daļa no tām ir pašvaldības īpašums. Ja radīsīm idejas, meklēsīm iespējas tās realizēt, piedāvājot šīs ēkas privātiem investoriem.

Viena no ļoti svarīgām pagasta dzīves sastāvdaļām ir kultūra. Tādēļ jāturpina un sekmīgi jāpabeidz kultūras nama renovācija, arī ēkas siltināšana. Kultūras nama atjaunotās telpas būs jāpiepilca un jāapdzīvo, tādēļ veicināsīm iedzīvotāju iesaisti formālās un neformālās interešu grupās, kuru pulcēšanās vieta būtu tieši atjaunotā ēka. Ļaudonai ir ļoti veicies ar kultūras nama vadītāju, kura pati ir nākusi no Ļaudonas un šobrīd darbojas ar lielu enerģiju un entuziasmu. Pagasta pārvaldei kultūras dzīves atbalstīšanā ir jābūt ieinteresētai. Stiprināsīm esošos amatiermākslas kolektīvus (transporta nodrošinājums, mēģinājumu telpas, tērpu iegāde, atalgojums kolektīvu vadītājiem). Cik zināms, tas viss jau tiek darīts. Veicināsīm jaunu kolektīvu veidošanos. Renovētajam kultūras namam jābūt maksimāli noslogotam. Kopumā arī amatieru kolektīvu sarakstam jābūt garākam.

Tikko izremontētās bibliotēkas telpas ir ļoti gaišas un mājīgas. Par to saglabāšanu un attīstīšanu rūpēsīs pagasta pārvalde, lai iedzīvotājiem būtu vieta, kur izvēlēties dažāda veida literatūru, lasīt, studēt un visādi citādi pilnveidot savu garīgo pasauli. Noteikti jāatbalsta bibliotēkas vadītājas centieni papildināt grāmatu fondu un bibliotēkas telpās rīkot interesantus pasākumus un tikšanās pagasta iedzīvotājiem. Kādreiz Ļaudonas vidusskolā bija muzejs, kura materiāli tagad sabāzti atvilktnēs un

nav aplūkojami. Ja pagastā ierodas ekskursantu grupa, ir jābūt telpai, kurā viņi varētu uzklaut interesantu stāstu par pagastu. Šāda iespēja būtu jāatjauno bibliotēkas telpās.

Kultūrvēsturiskā izdevuma statusā mums ir "Ļaudonas Vēstis", kuras noteikti ir jāturpina izdot, saglabāt un uzturēt.

Uzskatu, ka būtu īstais brīdis, lai Ļaudona izdotu grāmatu par pagasta vēsturi. Ir jāapzina (un man ir jau padomā) cilvēki, kas varētu sniegt dažādas liecības, stāstīt stāstus un minēt faktus par mūsu Ļaudonu. Ir svarīgi rast kādu, kas to visu apkopo, lai uz Latvijas simtgadi mēs atstātu mantojumā apkopotu sava pagasta dzīvesstāstu.

Uzņēmējdarbība Ļaudonas pagastā ir diezgan pasīva, tādēļ pārvaldei jārod iespējas atbalstīt jau esošos uzņēmumus un projektus, kā arī jārada auglīga vide jaunu uzņēmumu radīšanā (konsultācijas, iespējas apvienoties ar citiem gribētājiem). Cilvēki jāizglīto un jāsniedz viņiem iespējas saņemt kvalitatīvu informāciju par Eiropas fondu projektiem

Ilgtermiņā mūsu pagastā paveras plašas iespējas attīstīt rūpniecību un radīt darba vietas, kas ne tikai nodrošinātu tā iedzīvotājiem stabilus ienākumus, ļaujot ilgtermiņā plānot savu dzīvi Ļaudonā, bet arī samazinātu bezdarbnieku skaitu un ļautu mums cerēt uz visa vecuma grupu skaita palielināšanos. Agrāk Ļaudonā ir bijusi vilnas vērptuve, viduslaikos – stikla ražotne. Piemēram, kaimiņos Igaunijā daudzviet veiksmīgi darbojas dažādi mēbeļu kombināti.

Mūsdienīga pieeja būtu jārod arī pagasta ārējā tēla veidošanai sabiedrības, kā arī potenciālo iedzīvotāju un viesu acīs. Sabiedrisko attiecību uzturēšana neprasa lielus ieguldījumus, drīzāk radošumu, kuru varam veidot, arī iesaistot skolu. Regulāras publikācijas novada avīzē "Stars" un ziņu sižeti reģionālajā Vidzemes TV varētu informēt par pagasta veiksmes stāstiem dažādos projektos – lielākos un mazākos, par pagasta personībām un cilvēkiem, kas guvuši panākumus. Gatavosim preses relīzes arī citiem medijiem, lai Ļaudona kļūtu atpazīstamāka. Aktīvi darbojoties interneta sociālajos tīklos, padarīsim Ļaudonu pievilcīgāku un pieejamāku. Te es gribu uzslavēt Ļaudonas visdusskolu, kura sociālajos tīklos publicējas regulāri un kvalitatīvi.

Esošā prakse rāda, ka daudzas ļoti gudras un situētas ģimenes plāno pārcelties uz laukiem, tuvāk pie dabas, prom no pilsētu izmešiem un burzmas. Arī Ļaudonā ir vairāki labi piemēri tam. Tāpēc centīsimies radīt iespējas, lai tieši Ļaudona un tās pagasta teritorijas būtu īpaši pievilcīgas.

Mums ir jāstiprina arī pašvaldības iestādes Ļaudonas pagastā – jāveic telpu un aprīkojuma modernizācija, vides labiekārtošana, darbinieku profesionālā pilnveide. Par to visu parūpēsies pagasta pārvalde manā vadībā.

Lai viss augstāk minētais izdotos sekmīgi, pievērsīšu īpašu uzmanību budžeta izpētei, analīzei, līdzekļu izlietojumam. Iepazīšos un pastiprināti izpētīšu situāciju Ļaudonas pagasta pārvaldē un tās iestādēs, kā arī sekošu līdzī nodokļu politikai un pārmaiņām tajā.

Ar darbu un ieinteresētu attieksmi var paveikt daudz arī ar minimāliem finanšu līdzekļiem, tāpēc īpaša nozīme ir komandai, kāda strādās gan pagasta pārvaldē, gan ar iedzīvotājiem. Un, lai paplašinātu pagasta redzesloku, esmu ieplānojis regulāru sadarbību un komunikāciju ar Madonas domi. Iedzīvotājiem sniegto pakalpojumu kvalitātes nodrošināšanai cieša sadarbība ar pašvaldības kapitālsabiedrībām (A/S "Madonas ūdens", SIA "Madonas namsaimnieks") būs jo īpaši svarīga. Tāpat lielu pienesumu dotu pieredzes apmaiņa ar kaimiņu pagastiem, ar pagastiem no visas Latvijas. Sekosim līdzī ārvalstu labākajiem piemēriem. Šī pieredzes apmaiņa varētu pārvērsties arī kopīgā sadarbībā ar kaimiņu novadiem, apvienojot spēkus jomās, kur pašiem varbūt resursu nepietiktu – izglītības joma (došanās uz semināriem, lektoru aicināšana), kopīgi braucieni uz dažādiem projektiem, sportošana u.c. labi un interesanti pasākumi, kas palīdzētu augt un attīstīties kā atsevišķiem cilvēkiem, tā mūsu pagastam kopumā.

Viss, ko esmu minējis, ir izdarāms. To esmu apņēmis, un, kopīgi visiem plecu pie pleca strādājot, šo vīziju arī realizēsīm.